

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felcélős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 185. szám.

Szerda, augusztus 13.

A kisemberek sorsa.

Nagybecskerek, augusztus 13.

A sehonnai ember életelve, hogy „ubi bene, ibi patria.” A jó hazafi, aki szereti hazáját és szent előtte a föld, ahol atyjának, anyjának, őseinek porai hamvadnak, nem mozdul ki egyhamar hazájából; az nem lesz bolygó vándora a földkerekségnek csupán azért, mert az országon kívül esetleg többet szerezhet, többet élvezhet, a míg itthon esetleg néha egyet-mást talán egyszer-másszor nélkülöznie kell. A hazáját szerető, nemzetéhez ragaszkodó jó hazafit semmiféle csábító ígéretekkel sem lehet arra bírni, hogy hagyja el hazáját és legyen világpolgárra.

Bizony a temesvári kongresszuson is, amelyet a délvidéki kivándorlás meggátolása céljából hívtak össze, mindenekelőtt azt konstataáltak az egyes tekintélyes felszólalók, hogy a kivándorlás egyik legfőbb oka a csábítás és erre az elcsábításra azok az emberek hajlandók, akik sem a szülői házban, sem az iskolában nem részesültek oly alapos és hazafias irányú nevelésben, mely bennük a hazai földhöz, a magyar nemzethez való ragaszkodás érzelmeit végleg megerősítette volna. Többnyire az ilyen gyenge emberek lettek aztán áldozatai a kivándorlási ügynökségeknek.

A temesvári kongresszuson különösen megbélyegezték a hírhedt Missler-féle kivándorlási ügynökség üzelmeit. Ez a cég főként a délvidéki németajku polgártársaink között toborozza a kivándorlókat és a kongresszuson megdöbbentő adatokat hoztak fel a Missler-cég garázdálkodásaira nézve. Ennek a cégnek ügynökei tulajdonképpen jó napszám, jó kereset ürügye alatt napszámokat szerződöttnék a délvidéki munkás német földmivesek között a külföld számára. Ezek kezdetben azt sem tudják, hova mennek. Csak munka végett indulnak el. Eddig közel tízezer ilyen munkás embert vontak ki erről a vidékről, akiknek nagy része aztán csalódba, nyomorban tért vissza és csak most vették észre a rászedettek, hogy ők tulajdonképpen a kivándorlási ügynököknek és a genuai hajóstársaságnak robotoltak. Ezeknek fizettek közbenjárási, utazási díjat, elváltási költséget készpénzen, eladott vagyonkájuk árából, de ők maguk nem kaptak munkát, nem kerestek pénzt sehol. Végre is kénytelenek voltak hazajönni, ahol legalább inségnek nincsenek kitéve. Ez még némi nyereségnek mondható, ha a kivándorlók visszatérnek. Ámde míg erre az üdvösséges tanulságra rájönnek a mi atyánkfiai, addig egész vidékek néptelenednek el, maradnak dolgos kéz nélkül. Ez az egyik legszomorubb következménye a kivándorlók üzletszerű toborzásának.

Tagadhatatlan azonban, hogy vannak gazdasági bajok, amelyek megnéhezítik a megélhetést és a nyomorgó elemeket elköltözésre kényszerítik egyes vidékekről. A kongresszus kifejezett nézete, de a magyar kormány rég kijelentett felfogása szerint is ezek a gazdasági bajok szerencsénkre muló természetűek és éppen nem gyógyíthatatlan betegségek.

Sőt a magyar kormány évek óta a legnagyobb erélyvel és legszebb eredménynyel küzd ezen gazdasági bajok ellen s ennek köszönhető, hogy ma már határozott javulás észlelhető sokféle irányban.

A magyar kormánynak mélyen átgondolt, roppant széleskörű mezőgazdasági és általános közgazdasági programja van, amelynek keresztülvitele lépten-nyomon segíti úgy a kisgazdákat, mint a kisiparosok helyzetét.

E tekintetben ezuttal nagyjában csak azokra a mintegy mértföldmutató oszlopos alkotásokra hivatkozunk, melyek a törvénytarba vannak felvéve. Így tisztán a mezőgazdasági munkások érdekében egész sorozat törvényt hoztak és hajtottak végre rövid 4—5 év alatt. A mezőgazdasági munkás ma már teljesen egyenjogú, egyenlő erejű szerződő fele a munkaadónak, kinek kapzsisa, kizsákmányolási törekvése ellen pártatlan bíró védi. Ma már a napszám és cseléd, a zsellér-ember munkaképtelenségére s öregségére nyugdíjat, leányának kiházásitási összeget biztosíthat. A tervbe vett állami parcellázások mellett pedig a telkesgazdák terjeszkedése lesz biztosítva a felosztásra kerülő nagybir okokon. Mindezt mind az államhatalom mozdítja elő.

A kisiparosok sorsa még soha, egyetlen kormány alatt sem részesült olyan atyai gondozásban, mint éppen a Széll-kormány alatt. Hisz ma a kisiparos részére azok az állami kedvezmények és állami támogatás van törvényhozásilag biztosítva, amelyeket azelőtt a nagy gyáripár élvezett a vállalkozási és tőkebefektetési kedv felkeltése végett.

A kisiparosok szövetkezeti uton ma már a nagyobb állami szállításba is bevonatnak. A hitelszövetkezeti ügy rendezésével úgy a kisiparos, mint a kisgazda hitelviszonyai gyökeresen javulnak. Csak okosan kell élni ezekkel a törvényadta reformokkal.

A magyar államhatalom ezen társadalmi bajok szanalása céljából ezuttal is előtte járt a magyar társadalomnak. Éppen azért üdvösnek tartjuk a temesvári kongresszusnak azt a bölcs törekvését, hogy most társadalmiba viszi át a gazdasági bajok ellen folytatott csata szinterét. Üdvösnek tartjuk különösen az ilyen gazdasági szövetkezeteknek és különböző közgazdasági kongresszusoknak megbecsülhetetlen értékű felderítő szolgálatait. Tudjuk, hogy a modern hadviselésben is milyen nagy szerepe van az eredményes felfedező, felderítő szolgáltatnak. A hadvezér erre alapítja jóformán összes intézkedéseit.

A temesvári kongresszus előkészítői és előadói is ilyen igen becses és a bajok javítása céljából nélkülözhetetlen adatokat és tudnivalókat bocsát rendelkezésünkre. Konkrét javaslatai szintén megfontolás tárgyává teendők s amennyiben azok az általános forgalmi, költözködési és foglalkozási szabadság érdekeinek megfelelőnek és emellett a kitűzött célt biztosítják, mindenesetre figyelembe veendő a törvényhozási és kormányzási intézkedéseknél. A kongresszus tagjainak öntudatát pedig emelni fogja, ha látják, hogy hasznos munkát végeztek.

A borértékesítés. Darányi Ignác földmivelségi miniszter a költségvetési vita során a képviselőházban bejelentette, hogy a magyar bor értékesítésének följavítása, állandó biztosítása végett országos akciót tervez. Az eziránt való progestum egy országos szövetkezet megalapítását célozza, aminek előmunkálatai a

földmivelségi minisztérium borászati osztályát hosszabb időn keresztül foglalkoztatták. Most a tervezet teljesen készen áll s a pozsonyi gazdasági kongresszuson illetékes oldalról is szóvá tétetik. A kongresszus után, az őszi hónapban, hozzáfognak a terv megvalósításához is és Darányi Ignác földmivelségi miniszter ezzel a dologgal ismét egy rendkívül nagyjelentőségű intézkedést tesz a magyar szőlő- és borkereskedés föllendítésére.

A csatádi Lenau-ünnep.

— Távirati tudósítás. —

Csatád, augusztus 13.

Nemcsak a Délvidék, hanem az egész ország társadalmának színe-java gyűlt össze ma a kis torontálmegyei Csatád községben, hogy méltóan ünnepelje idegen nyelvű, de magyar érzésű és gondolkodásu nagy szülöttének, Lenau Miklós születésének száz éves fordulóját.

A hazafias érzelmű község lakossága mindent megtett, hogy az ország minden részéből érkező vendégeket méltóan fogadja és felejthetlenné tegye előttük a szerény falai között végbemenő lélekemelő ünnepet, melynek lefolyásáról tudósítjuk a következőket jelenti:

A vendégek fogadtatása

Az egész község ünnepi színt öltött. Az utcák lobogó díszben vannak és a négy legnagyobb utca bejáratánál impozáns diadalkapuk üdvözlik a sűrűn érkező vendégeket.

A vendégek legnagyobb része még tegnap este a zombolyai vasúti állomás felől érkezett meg kocsin. A tegnap este megérkezettek között ott láttuk: Dr. Dellimanics Lajos alispánt, dr. Pacséri Károly tanfelügyelőt, a kultuszminiszter képviselőjét, Rónay János, Stein Ferenc, Lendl Adolf, Fülöp Béla, Blaskovits Ferenc képviselőket és Rákosi Jenőt, a Kisfaludy Társaság képviselőjét és még közéletünk számos jelesét.

Ismerkedési estély.

Az elszállásolás után a vendégek ismerkedési estélyre gyűltek össze a községi vendéglőben, ahol Bartole Péter jegyző lelkes szavakban üdvözölte a megjelenteket. Utána Rónay János orsz. képviselő, majd Rákosi Jenő, Blaskovits és Lendl képviselők mondottak lelkes felköszöntőket az ünneplő község hazafias lakosságára. A jelenvolt nagyszámú közönség óriási lelkesedéssel fogadta az egyes szónokok beszédeit. Közben a zombolyai férfi-dalárda adott elő egy-egy éneket szép precizitással. A minden ízben impozáns ismerkedési estély a leglelkesebb hangulatban a késő éjjeli órákban ért véget.

A kormány képviselőjének megérkezése.

Reggel 4 órakor érkezett Zombolyára a miniszterelnök és a kormány képviselője, Gullner Gyula államtitkár, ki a járási főbíró által történt rövid üdvözlés után Csekonits Endre gróf. b. t. t. kastélyába hajtatott. Onnan az államtitkár reggeli 7 órakor Csekonits grófgyönyörű fogatán Csatádra indult, melynek határában Anton Péter községi bíró üdvözölte egyszerű, szép szavakban. A fogadtatásnál megjelentek az összes márott időző képviselők, a község előjárósága teljes számban és óriási számú közönség, mely hosszú kocsisorokban nagy lelkesedéssel kísérte a kormány képviselőjét a község házáig, hol Bartole Péter községi jegyző üdvözölte lelkes beszédben.

Gullner államtitkár meleg hangon mondott köszönetet a lelkes fogadtatásért, kijelentvén, hogy örömmel jött a községbe, melynek hazafias lakossága ily nagy lelkesedéssel ünnepli nagy fiának emlékét. Ezután a község háza nagytermébe vonult az ünneplő közönség, ahol kezdetét vette:

Az ünnepély.

A tulajdonképeni ünnepély Csatád község képviselőtestületének diszközgyűlésével vette kezdetét, melyen dr. Dellimanics Lajos alispán elnökölt, aki megnyitó beszédében meleg szavakban méltatta a mai ünnep jelentőségét.

A közgyűlés végeztével a róm. kath. templomba vonult az ünnepi közönség, ahol Blaskovits Ferenc apát, orsz. képviselő mondott ünnepi nagy misét fényes papi segédlettel. Mire végeztével a résztvevők a Rákóczy-induló lelkesítő hangjai mellett a község háza elé vonultak, hol a szózat elénklése után Bartole János, az emlékszóbor-bizottság elnöke lendületes beszédben nyitotta meg az ünnepélyt.

Az ünnepi beszédet Herczeg Ferenc, a kiváló író tartotta, gyönyörű beszédben méltatva Lenau Miklós emlékét.

Ezután az alapkövetéle következett. Ennek megtörténte előtt felszólalt Gulner Gyula belügyi államtitkár és üdvözölte a kormány nevében Csatád község hazafias lakosságát, mely ily lélekemelő ünnepélyesség keretében üli meg szülőföldjének emlékét, ki sohasem szűnt meg a távolban is hazáját szeretni. Az államtitkár szavait nagy lelkesedés követte.

Ezután Erdő Imre községi tanító szavalt el lelkesítő hatással lenaunak egy költeményét. Utána Stein József mondott németnyelvű ünnepi beszédet, mely után az ünnepi közönség a költő szülőházához vonult, hol lelkesítő beszédek kíséretében koszorúzták meg az ott alkalmazott emléktáblát. Itt Löffler Géza jogász szavalt el nagy lendülettel Lenau egyik lelkesítő költeményét.

Miután még a zombolyai dalárda lélekemelő módon elénekelt a „Hymnusz“-t, véget ért a lélekemelő impozáns ünnepség.

Délután 2 órakor a nagyvendéglő helyiségeiben több száz terített diszbehd volt, melyen számos lelkesítő felköszöntőt mondtak.

A délvidéki kivándorlási kongresszus.

— Saját tudósítónktól. —

Temesvár, augusztus 12.

Két napi lelkes munkálkodás után a délvidéki kivándorlási kongresszus tegnap este véget ért. A kongresszus végrehajtó-bizottságot alakított, melynek feladata lesz most az egyes osztályok által előterjesztett hasznos javaslatoknak érvényt szerezni.

A kongresszus záró üléséről következő tudósításunk számol be:

A király köszönete.

A kongresszus hódoló táviratára ma a következő sürgönyválasz érkezett ő Felsége kabinetirodájából a kongresszus elnökéhez:

Méltóságos

bárá Ambrózy Gyula urnak

Temesvár.

Ő császári és apostoli királyi Felsége a Temesvárott ülésező Délvidéki kivándorlási kongresszusnak Méltóságod által táviratilag tolmácsolott hódolatát és ragaszkodását köszönettel legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.

Legfelsőbb parancsra

König.

A kongresszus hódolatteljes lelkesedéssel fogadta ő Felsége táviratát. Ezután áttért a folytatólagos tárgyalásra, melynek első pontja volt a:

Tagosítás és telekkönyv.

Bárá Sztojanovics György délután 3 órakor megnyitja a kongresszus második osztályának ülését.

Dittrich József nyug. telekkönyvvezető elsőnek a tagosítás, a telekkönyvek rendezése és a végrehajtási törvény revíziója felől tartott előadást.

Szerinte a birtokrendezés és tagosítás bizassék külön birtokrendezési és tagosítási tanácsra, mely a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt állana. Különböző hozzájárul a felvidéki kongresszusnak e tárgyban hozott határozatához. Szükségesnek tartja a betétszerkesztési munkálatok országos kiterjesztését. A végrehajtási törvény revíziójára nézve szintén hozzájárul a felvidéki kongresszus által e tárgyban hozott határozatához.

Frecot Menyhért dr. ügyvéd a tagosítási javaslatához szól, melyhez hosszabb indokolás után nem járulhat. Külön javaslatot terjeszt be.

Gorove László dr. a vételi százalék mérséklését ajánlja és a telekkönyvi törlések ingyenes foganatosításait.

A javaslatot Frecot és Gorove módosításával elfogadják.

A III. szakosztály.

A kongresszus harmadik szakosztályának folytatólagos tárgyalása következett ezután.

Blaskovics Ferenc orsz. képviselő javaslatának folytatólagos tárgyalása során dr. Paeséri Károly Torontálvármegye kir. tanfelügyelője a magyar nyelv hathatós támogatása mellett szól. A tanfelügyelő oda óhajtaná módosítani a javaslatot, hogy sürgettesék a hazánk nyelvét terjesztő óvodák létesítése, valamint azon felekezeti- és magán-iskolák államosítása, melyek a törvény követelményeinek nem felelnek meg. Ezen célok elérésére nagy alappal bíró társadalmi akció indíttassék meg.

A kongresszus nagy tetszéssel fogadja dr. Paeséri meggyőző érvekkel támogatott fejtegetéseit. Kaufmann István bégaszentgyörgyi iskolaigazgató hozzájárul Blaskovits javaslatához, azonkívül kívánja a vasár- és ünnepnapok teljes megünnepelését azáltal, hogy a cselédeknek és inasoknak alkalom adassék, hogy az istentiszteleten részt vegyenek. Balázs Árpád, De Pottere Brunó és Kapdebő Gergely hozzászólásai után Blaskovics Ferenc javaslatát a hozzászólók módosításával elfogadják.

Ezután Tökés István dr. a nemzeti műveltség fejlesztéséről, a Délvidéki Nemzeti Szövetség szervezéséről és a mértékletességi egyletek alakításáról tette javaslatát.

Ezután következett dr. Niamessny Mihálynak az ingyen jogszolgáltatás, békebíróóságok szervezéséről való előadása.

A záróülés.

Kevéssel d. u. 6 óra előtt bárá Ambrózy Gyula elnök megnyitotta a kongresszus záróülését. Indítványára a kongresszus kimondja, hogy a Blaskovics Ferenc orsz. képviselő indítványához képest a társadalmi akció sikeres előmozdítása érdekében megalkandó állandó végrehajtó-bizottság tagjai ugyanazon testületek (gazdasági egyesületek, kereskedelmi és iparkamarák és Délvidéki Nemzeti Szövetség) képviselői lesznek, a kik a rendező-bizottság tagjai voltak.

Forster Géza, az O. M. G. E. igazgatója meleg elismeréssel emlékezik meg a kongresszus komoly, céltudatos munkálatairól és az O. M. G. E. nevében hálás köszönetét fejezi ki az elnökségnek és a kongresszus minden egyes tagjának. Bárá Ambrózy Gyula elnök erre tartalmas beszéddel berekesztette a kongresszust.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 12 óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déiben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

Augusztus 10—20. Helyi iparkiallítás.

16. Torontálvármegye közig. bizottságának ülése
20. A „Harmónia“ férfitáncos hangversenye a kaszinóban.
23. A torontálmegei gazd. szövetkezetek közös gyűlése a városházán d. e. 10 órakor.

— **A király születésnapja.** Ő felsége legalkalmasabb királyunk születésnapja alkalmából a helybeli róm. kath. plébánia templomban d. e. 10 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz, a melyre meghívták az összes hatóságokat és testületeket.

— **Uj kir. tanfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Máthé Géza torontálmegei kir. segédtanfelügyelőt a hontmegei tanterület önálló vezetésére kirendelte s a hivatal vezetésével megbízta. A mily őszintén örvendünk Máthé Géza ezen kitüntető előléptetésén, époly sajnálattal vesszük távozását városunkból, melynek társadalmá egyik rokonszenves és kedvelt tagját veszíti el benne.

— **Igazságügyi kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Fildán Emil nagybecskereki kir. törvényszéki aljegyzőt ugyanezen törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

— **A közigazgatási bíróság döntése.** Torontálvármegye nyugdíjválasztmánya múlt évi december hóban tartott ülésén elrendelte Kajtár Jenő alibunári és Szávic Gerő antalfalvai, állomásaikból kimaradt főszoigabirák nyugdíjaztatását, melyet Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága is jóváhagyott. Ezen határozat ellen dr. Billitz Béla törvényhatósági tag tudvalevőleg panaszszal élt. Ezt a panaszt

most a közigazgatási bíróság elutasítja azzal az indokolással, hogy Kajtár Jenő és Szávic Gerő főszoigabirák, mivel a rendes tisztuitás alkalmából állomásaikból kimaradtak, a nyugdíjszabályzat 9. paragrafusa értelmében jogos igényt tarthatnak nyugdíjra. Az a körülmény, hogy ellenük fegyelmi vizsgálat lett elrendelve, valamint hogy Kajtár fel is függesztetett állásától, a szabályrendeletben megállapított nyugdíjigényüket annál kevésbbé akadályozhatja, mert a nyugdíjigény elvesztéséről a szabályrendelet 10. paragrafusa külön intézkedik. Ily eset azonban az ügyiratok szerint itt nem forog fenn. Azért a beadott panaszt mindaddig el kell utasítani, míg a fegyelmi vizsgálat jogérvényesen el lesz intézve. A legfelsőbb fórum ítéletéről a felek már értesítettek.

— **Vendégek az iparkiallításán.** Tegnap tekintették meg iparkiallításunkat Mága János a kereskedelmi és iparkamara titkára, továbbá a temesvári iparegyesület részéről Gartner Rezső elnök, Haller Antal alelnök, Ondris Ulrik, Gendics Jakab, Schuster Márton, Stein János és Bittó Ferenc választmányi tagok. A vendégek teljes megalégedéssel nyilatkoztak a kiállításról és ezen elismerésnek Mága János titkár a kiállítás vezetőségének tegnap ülésén lelkes szavakban adott kifejezést.

— **A kiállítási zsüri megalakulása.** A helyi iparkiallítás zsürijének megalakulása tegnap ment végbe a kiállítóknak dr. Grandjean József polgármester elnöklete mellett tartott értekezletén. Az értekezlet egyhangúlag tudomásul vette Streitman Antal főrendező abbeli előterjesztését, hogy a kiállítás elnöksége a zsüri elnökévé Gelléri Móra orsz. iparegyesület igazgatóját, alelnökévé pedig Mága János kamarai titkár, Szabó Ferenc apát, orsz. képviselőt és Stassik Ferenc dr. ügyvédet jelölje. A zsüri kinevezett tagjai, mint már említettük: Beck Gyula, Napholtz Ágoston, Jakoby Gábor, Hermann Gusztáv és Weisz Izidor. Az értekezlet ezután egyhangú választás útján a következőképen alakította meg a zsüri-csoportokat és azok tagjait:

I. csoport. Butor, faipar, tajtekipakészítők, fésűsök. Tagjai: Homa Kálmán, Beneze Antal. Szakértő: Stein Mihály.

II. csoport. Ruha- és bőripar, kezyűsök, himzők. Tagjai: Kelemen Péter, Dékány János. Szakértők: Jovanovics Bozsidar, Bogdanov Vászta, Gruncsics Ignác, Eckstein N. és Czevejanov Toma.

III. csoport. Fonóipar, kefekötők. Tagok: Kugler Sándor, Pierre János. Szakértő: ifj. Theisz Károly.

IV. csoport. Építőipar, vas- és fémpipar. Tagok: Hie Mátyás, Guttmann Mór. Szakértők: Tóth Ferenc, Engel Ádám, Tolvaih János.

V. csoport. Élelmi cikkek, vegyszert, műkerteszet stb. A zsüri tagjai: Mayer Rezső, Winger Ferenc. Szakértők: Hiller József, Haidvogel Lajos, Ambrózy István.

A kinevezett és megválasztott zsüritagok ma reggel alakuló ülést tartottak, amely után a zsüri megkezdte működését.

— **Az ivándai tisztujtás.** Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága az Ivanda községében 1902. február 28-án tartott tisztujtást tudvalevőleg megsemmisítette, ami ellen Hertelendy Imre és Sántha Ernő annak idején panaszszal éltek. A közigazgatási bíróságtól most érkezett le ez ügyben a döntés, mely szerint a panaszt elutasítja.

— **Népkönyvtárak gyarapodása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a zombolyai „Gazdakör“-nek nagyszámu kötetből álló könyvtárt és a hozzávaló könyvszekrény költségeire 20 koronát adományozott.

— **Segédjegyző választás.** A napokban Szent-Péteren egyhangúlag megválasztották Lambity János okl. jegyzőt, városunk szüöttjét segédjegyzővé. Lambity állását már el is foglalta.

— **A kiállítás jutalmai.** A kiállítás rendező-bizottsága tegnap állapította meg végleg a kiállítók jutalmazására szolgáló érdemfokozatokat. Ezek a következők: I. Diszoklevél. II. Az országos iparegyesület érme. III. Kiállítási érem, okmányra rajzolva. IV. Elismerő oklevél. V. Közreműködési oklevél. Segédek és tanoncok pénzbeli jutalmazásban részesülnek. Ennek első díja 20 korona, második díja pedig 10 koronában lett megállapítva.

— **Tömeges párbajok.** Szekesán János megei alszámvevőnek lapunk nyiliterében megjelent nyilatkozatából kifolyólag felmerült affaíretket tegnap intézték el fegyveresen. 1/2 órakor verekedett meg Szekesán János dr. Eibenschitz Miksával, aki a második összecsapásnál több ki-

sebb seb mellett mellén kapott 30 cm. hosszú bordáigérő sebet, melynek következtében rögtön összeesett. Szekesán Jánosnak kezén való könnyű sebe nem gátolta meg a további két párbaj rögtön elintézésében. Először dr. Kardos Samuval, majd dr. Billitz Bélával mérközött. Ugy Billitz, mint dr. Kardos kezén, illetve karján sebesültek meg. Az orvosok konstatálták a harc képtelenségét, mire a párbajt beszüntették. Szekesán János sértetlen maradt. Párbaj után a felek nem békültek ki.

Arcképfestő tanulmányutja városunkban. Paul László, hírneves arcképfestő Budapestről tegnap városunkba érkezett és itt a különböző arctípusokat akarja tanulmányozni. Ezért természet utáni arcképfestéseket vállal el. Paul néhány hétig fog itt tartózkodni. Lakása a Magyar-utcában van.

Gazdasági cselédek jutalmazása. Torontál vármegye főispánja felhívta a vármegyei összes városok és községek előljáróságait, hogy ajánljanak kitüntetésre oly gazdasági cselédeket, kik sok évi hű szolgálataikkal kitüntetésre érdemesítették magukat. Az egész vármegye területén 8 érdemes munkás fog 100 korona díjjal és diszoklevéllel jutalmaztatni. Nagybeeskerek városa most állítja össze a jutalmazásra méltó gazdasági cselédek névsorát.

Mulatság. A Bégaszentgyörgyi parkegylet f. évi augusztus hó 20-án a községi parkban Szent István napi mulatságot rendez. A mulatság délután verseny-kuglizással és tombolával veszi kezdetét, este pedig táncmulatság lesz, mely kedvezőtlen idő esetén a „Társaskör” helyiségekben tartatik meg. Délután nincs belépti díj. Este személyjegy ára 60 fillér. Családjegy 2 korona.

A szabadfürdés kellemetlenségei. A következő panaszos sorokat kaptuk: Tudvalevő, hogy a vágóhíddal szemben a rendőrség szabadfürdőt jelölt ki. Ide jár fürödni naponta a belvárosi és németnegyedi nőknek az a része, a kiknek a sors nem adta meg azt a kedvezményt, hogy naponta 40 fillért fizethessenek az uszodában. Ezt a 40 fillér megtakarítást azonban ezek a nők, akik rendszerint kisebb hivatalnoknők, iparosok nejei és ártatlan leányai, nagyon sok kellemetlenség éri az utóbbi időben. Néhány férfi ugyanis azt az izetlen passiót űzi, hogy a Rosenfeld uszodából a parton fürdő nőkhöz mennek s azokat szemérmetlenkedésükkel botránkoztatják meg. Egy ilyen komiszkodásból a minap a legnagyobb szerencsétlenség történetét volt. Ugyanis néhány fiatalember ott szemérmetlenkedett megint a szabadfürdőnél, s mit végre is egy hivatalnok neje megszokalt s követ kapott fel, hogy az ott arcátlankodó fiatal emberek közé doba, azokat szétriaszsa. Véletlenül azonban egy előtte álló asszony halántékához találta dobni a követ úgy, hogy az asszony rögtön vérbe borult s ha hirtelen orvost nem találnak, az ártatlan asszony ott a helyszínen elvérzik, a másik bűnösnek épúgy nem mondható asszonyt pedig halált okozható súlyos testi sértésért bezárják. Most úgy a megdöbált asszony, mint a másik az ijedségtől betegen fekszik odahaza.

Becsületes megtaláló kényszerűségéből. Tegnap délután a vásáron özv. Garabócz Pálné Veréb György koresmáros sátorában elvesztette pénztárcáját, amelyben kisebb összeg pénz volt. Veréb Markusics László nevű pincére megtalálta a pénzt, de az asszony kérdésére azt eltagadta. Az asszony a rendőrséghez fordult és ennek erélyes fellépésére a pincér megtért és mint becsületes megtaláló kihuzta egy sörös hordó alól a tárcát és a pénzzel együtt visszaadta özv. Garabócnak.

Leugrott a vonatról. Olvasóink még bizonyára visszaemlékeznek arra az Aradáci-utcai késelésre, melynek szerencsétlen áldozata lett Gruszling Fülöp, a Mojszin Stevától kapott szurás folytán. Ez a Mojszin Stéva egy újabb stiklije folytán megint foglalkoztatja a rendőrséget. Ma reggel Melencéről Nagybeeskerekre akart jönni, de nem lévén pénze jegyre, jegy nélkül ült a vonatra. Nagybeeskerek előtt azonban attól való feltében, hogy megfogják, mert nincs jegye, leugrott a vonatról. Néhány horzsoláson kívül azonban sérülést nem kapott. Mojszint az állomásfőnök átadta a rendőrségnek, utóbbi átkísértette az ügyészséghez.

Harc a csendőökkel. Mokrinból értesítik lapunkat: Tegnap halálos kimeneteli összeütközés történt a csendőrök és Gavrilov Zsiva, mokrimlakos között. Gavrilovnak ugyanis bírói zár alá helyezték természetét. Tegnap Baisanszky Mita, a bíróság által kirendelt zárondok a buzatermést értékesíteni akarván, azt Gavrilovtól el akarta vinni. Gavrilov azonban ellenszegült. Baisanszky erre a jegyző által karhatalmat kért. Két csendőr oda is ment, de Gavrilov nemcsak hogy ezek felszólítására sem engedte elvinni a buzát, hanem még meg is támatta az egyik csendőrt. A csendőr oldalfegyverét vette ki

és védekezés közben Gavrilovnak lábába és hasába szurta. Gavrilovot még ez sem ijesztette meg és ismét neki rohant a csendőrnek. Erre a csendőrnek társa is segítségül jött és a két csendőr leszurta Gavrilovot, Gavrilov rövid kínlódás után meghalt.

Kiállítási vendéglő A nagybeeskerek helyi iparkiallítás vendéglőjének bérlője Bobek György mindent elkövet, hogy a kiállítás látogatói kellemesen érezzék magukat, a midőn a valóban szép kiállítást megtekintették. — Jó ételek és italok, pontos kiszolgálás. Villanyvilágítás. Egész éjjel nyitva.

Megtámadott községi előljáróság.

A következő sorok közlésére kérték föl lapunkat:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Folyó évi január hóban a béke s szeretet nevében megindított „Törökkanizsa és Vidéke” című lap, ígéret szerint, hivatva van arra, hogy a közügyet szolgálja, kizárva onnan minden személyeskedést. Annál inkább feltűnt 33. számában egy, vagy jobban mondva két cikk, mely bennünket, Tor-Józseffalva község előljáróságát, de annak különösen egy tagját akarja agyondorgálni.

A stílusból következőleg valami hevesebb vértü III-IV. gimnazistának gondolnánk a cikk íróját, ha nem látszana ki a lólab. De a cikk minden sorából a személyes bosszu olvasható ki.

A cikk írója sokkal kisebb személy mi előttünk, de mások előtt is, semhogy sokat törődjenk kirohanásaival, de mint megtámadott közügytisztviselő, elejét akarjuk venni az ily ildomtalan támadásoknak.

A cikkírónak valamely előljáró képe nem tetszik — jaj de nagyon kevésnek tetszik ő — s ezért támadja az előljáróságot, hogy miért nem jelent meg az egész előljáróság a Faragó-féle tűznél s az aranyzsinoros urak parancsait hanyáthomlok szaladva, miért nem teljesítették? Ha az előljáróság vagy valamelyik tagja hibát követett el, majd megfelel az magáért; nem kér a cikkírótól eszt azon egyszerű okból, mert onnan szoktunk valamit kérni, ahol van.

De mégis a nagyközönség tájékozására, ami ugyan nem a Törökkanizsa és Vidéke útján történik meg — elmondjuk a tényállást: A községi bíró a tüzeset alkalmával nem volt a községben, tanyáján volt gabonáját csépelni (ezt talán nem veszi rossz néven a t. cikkíró ur), az albiró — ne nehezeltjen a cikkíró ur — villába lépett s napokig munkaképtelen volt. A hetes esküdtek, a jegyző s bíró tudta nélkül kint voltak a földjükön kenyérkereset után, mert bizony a 160 koronás esküdti fizetés mellett dolgozni is kell. Hogy is mertek azok ebben az időben kenyérkereset után nézni, nem rettegtek attól, hogy az aranyzsinoros urak haragját magukra vonják?

A közs. jegyző intézkedett ugyan, hogy a kishírák menjenek esküdteket előteremteni s intézkedett, hogy a két községi előfogatos lajton hordja a vizet. Hogy az ártézi kut nem úgy adta vizét, hogy elég lett volna a tűz eloltására, annak oka nem az előljáróság.

A közs. előljáróság a tüzoltó-egylet iránt mindenkor a legnagyobb előzékenységgel viseltette, azt úgy erkölcsileg, mint anyagilag mindenkor támogatta, amit igazol az, hogy míg Törökkanizsa a közös tüzoltó-egyletet évi 500 koronával segítette, addig Józseffalva kezdettől fogva 600 koronát adott, amelyet a jelenlegi előljáróság pár hónappal azelőtt felemelt 700 koronára.

Az egész kirohanásra személyes bosszu mellett az adott okot, hogy a községi bíró, ki egyúttal a tüzoltó-egylet pénztárnoka, merész volt nem helyeseini azt, hogy a tüzoltók az egri kongresszuson részt vegyenek, amikor az egyletnek 1800 korona adóssága van, tüzoltói éveken át ugyszólván ruházatlanok voltak s tűz alkalmával saját ruhájukat kellett tönkretenni; továbbá nem helyeselte azt, hogy az egylet házról-házra összekoldult pénzen s újabban adósságra felvett költségen utazzék. Ha ez ügy tisztli ülés elé terjesztett volna, bizonyára megtette volna elienvetéseit, azonban az egész ügy csak úgy sundam-bundam módra gyűlésen kívül lett elhatározva.

Ha már mennek a tüzoltók a kongresszusra, ajánlunk egy újabb, cikkíró ur előtt ismeretlen forrást, ugyanis azelőtt tisztli ruhát csináltatott az egylet tisztikarának egy része s helyettük az egylet fizette ki a ruha árát azzal a kikötéssel, hogy havi részletekben visszafizetik, ami azonban most évek után nem történt meg. (Azt hiszem, érti t. cikkíró ur is, hogy mit akarunk mondani.) Hajtsák be a tisztelnél kint levő összeget, ezen is utazhatik néhány tüzoltó.

A cikkíró kirohanása végén egy esomó példabeszédet idéz. Lehetett volna még néhányval megtoldani, például: „üres kalász magasán hordja a fejét.”

Maradtam tekintetes szerkesztő urnak kiváló tisztelettel

Chernolatecz Géza,
községi jegyző.

TÁVIRATOK.

Az osztrák miniszterelnök elutazása.

Budapest, augusztus 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Körber osztrák miniszterelnök, ki tegnapelőtt óta mint Széll miniszterelnök vendége Rátóton tartózkodott, ma visszautazott Bécsbe. Széll Kálmán és Körber miniszterelnökök holnap Ischlebe utaznak, hogy a politikai helyzetről és a kiegyezésről jelentést tegyenek a királynak.

Az angol király egészsége.

Budapest, augusztus 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Minden jel arra az örvendetes tényre enged következtetni, hogy Edvárd király egészsége helyreállt. Nemcsak a koronázás fáradalmait állotta ki derekasan, hanem utána az uralkodói teendőkre is belemert. Tegnap elnökölt a minisztertanácsban s több küldöttséget fogadott. Ma szemlét tartott a Londonban időző indiai és gyarmati csapatok fölött s ugyanezt teszi holnap is a királyi család tagjainak és számos főméltóságának a jelenlétében. A tengerre szintén holnap tér vissza, de nemcsak pihenés végett, hanem azért is, mert Balmoralba akar utazni. E hónap 16-án flottaszemle lesz, amely impozánsnak ígérkezik.

Rejtélyes haláleset.

Budapest, augusztus 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Székesfehérvárról jelentik: Bernáth Julia 69 éves aggkisasszonyt lakásán halva találták. Egy hátrahagyott levélben azt írja, hogy öngyilkos lesz. Azonban mi denféle gyanus körülmények arra engednek következtetni, hogy a levél hamis és hogy Bernáth Julia gyilkosságnak esett áldozatul. A kisasszony, kit holnap fognak felboncolni, rokona Günther Antal országos képviselőnek.

Száz szerb család kivándorlása.

Budapest, augusztus 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból jelentik: A szerb-török határon fekvő Vrekuplje községből mintegy száz szerb család arra készül, hogy Oroszországba kivándoroljon, minthogy már tovább nem tűrhették el az arautak garázdálkodásait.

A szerzetes iskolák bezárása.

Budapest, augusztus 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: Az amiensi püspök nyilatkozatában elítéli a pápát, mert nem lépett fel erélyesen a kongregáció mellett a szerzetesek érdekében. A püspök nyilatkozata nagy feltűnést keltett.

Budapesti gabonátözsde.

Budapest, 1902. augusztus 13.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilos	50 kilogr. ára		kilos	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki új	76	0.—	0.—	80	7.30	7.50
Pestvidéki új	76	0.—	0.—	80	7.20	7.45
Bánsági új	76	6.95	7.05	80	0.—	0.—
Bácskai új	76	0.—	0.—	80	0.—	0.—
Rozs	új elsőrendű	70—75		6.05	6.20	
	„ másodrendű	—		5.85	5.95	
Árpa	„ takarmány	60—62		5.25	5.40	
	„ égetni való	62—64		5.15	5.25	
	„ sörfőzésre való	64—66		0.—	0.—	
Zab	„ —	39—41		5.50	5.70	
Tengeri ó	bánsági	—		0.—	0.—	
	„ másnemű	—		0.—	0.—	

Határidő-üzet.

Budapest, aug. 13. (A nagybeeskerek Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak élénk üzletmenet folytán 5 fillérrel emelkedtek. Felmondattott 4000 mm. tengeri és 500 mm. repce. Kötések:

Buza októberre 6.76—6.78
 „ áprilisra 7.07—7.08
 Rozs októberre 5.91—5.92
 „ áprilisra 6.13—6.14
 Tengeri augusztusra 4.85—4.87
 „ májusra (1903.) 5.00—5.01
 Zab (októberre) 5.39—5.40
 Zab (áprilisra) 5.62—5.63
 Repce 10.40—10.45

Felelős szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős: Somfai János.

A nagyszebeni földhitelintézet

rendkívül előnyös feltételek mellett nyújt jelzálogkölcsonöket 30¹/₂, 38 és 40¹/₂ évi fél-
éves részletekben (annuitásokban) való tör-
lesztésre, mely részletekben kamat és tőke-
törlesztés befoglaltatik. A kölcsönök kész-
pénzben, a záloglevelek teljes nevértékében
fizettetnek ki.

Kölcsönöket közvetit és közelebbi fel-
világosítással készségesen szolgál

Kadelsburger L.,
Nagybeeskerek.

493-x.20

1923 kig. szám. 1902.

677-1.1

Árverési hirdetmény.

Szécsenfalva község előljárósága részéről közhírré tétetik, hogy a következő gazdasági épületek:

1. Egy 24 öl hosszú, 4¹/₂ öl széles, deszkával fedett, vegyes anyagból épült ökör-istálló, egy 4¹/₂ öl széles és 5 öl hosszú takarmány-kamrával;
2. egy 35 öl hosszú, 4¹/₂ öl széles, zsuppal fedett, vegyes anyagból épült, téglával padozott sertés-istálló;
3. egy 4 öl hosszú, 2 öl széles, vegyes anyagból épült, zsuppal fedett kézi épület;
4. egy 11 öl hosszú, 3 öl széles, deszkával fedett faoszlopokon álló szekérszín;
5. egy 6 öl hosszú, 1¹/₂ öl széles, égetett téglalapaton álló, cseréppel fedett kukorica-kotárka;
6. egy 30 öl hosszú, 2 öl széles, téglalapaton álló, cseréppel fedett kukorica-kotárka a Szécsenfalva község alatt levő major-udvaron e folyó hó 17-én délután 2 órakor kezdődő nyilvános árverésen eladatni fognak. Közelebbi feltételek a község előljáróságánál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Szécsenfalván, 1902. évi aug. 8-án.
A községi előljáróság.

Tanuló fiúk vagy leányok

gondos felügyelet mellett teljes ellátást kaphatnak uri családban.

Közelebbi felvilágosítás adatik:
Uri-utca 15. szám.

672-3.2

A Magyar-utcában

307. házszám alatt fekvő

háza

azonnal eladó.

Bővebbet özv. Stagelschmidt
Józsefnél,

Német-utca 194. sz.

Keresek kisebb házat
nagy kerttel vagy udvarral
évi bérbe november elsejére.

Bővebbet a szerkesztő-
ségben.

614-x.21

120862. sz. 1902.

M. kir. államvasutak.

HIRDET M É N Y.

Ostende—Bécs—Konstantinápolyi express-
vonatokkal továbbítandó kisebb árucso-
magok díjszámítása.

A Constansan át közlekedő Ostende—Bécs—
Konstantinápolyi expressvonatokkal továbbítandó
kiseb árucsoomagok vámkezeléséért a román
tengerhajózási szolgálat javára ementul külön
illeték kerülven beszedésre, az ezen forgalomra
vonatkozólag 1902. év január hó 1-én kiadott
díjszabás 7. oldalán foglalt 8. pont e) szakasza
után az alábbi határozmány felveendő.

Az ezen új határozmányt követő szakaszok
e) és f) betűkkel jelölendők meg.

Budapest, 1902. augusztus hó 5-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága
a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjazatik)

100 mmázsa

egészséges, tiszta, elsőrendű

repce-magot,

idei termés, Uj-Zichyfalvai állomás-
ról kaphat a vevő zsákjaiban.

Azon vevők, kik legalább is 10
mm. szándékszanak venni, minta-
küldeményt bérmentve kapnak.

A legkisebb eladási mennyiség
1 mm.

A mag ez év szeptember 1-ig
a legtöbbet ígérő vevőknek adatik el.

Zichyfalvai hitelszövetkezet
gabona-raktára.

674-3.3

Megvételre keresek

100 q. montagnei rozstot, 40 q. őszi
borsot, arajánlat és minta bekü-
ldése mellett

Az ittvaruoki gazdaság.

Posta: Ittvarnok (Torontálmegye.)

679-1.1

BOHOLTI SAVANYUVIZ

VÉLEMÉNY

A boholti ásványvíz összetéte-
léhez képest nagyon értékes alka-
likus, földes savanyúvíz.

A vízben a karaktert megszabó
széndioxidon, calcium-, magne-
sium- és natriumbicarbonaton ki-
vül lényeges alkotó részek a
lithium- és vasbiconat is.

A boholti savanyúvíz összeté-
telére nézve a hasonló termé-
szeti hazai vizek közt előkelő
helyet foglal el és eredménytel
használható mindazon esetekben,
amelyekben az alkalikus földes
ásványvizek gyógyítólag hatnak.
Különösen a légző- és emésztő-
szervek hurutja, a hólyaghurut
azok a betegségek, amelyek a
boholti ásványvizzal javulnak. —
Mint élvezeti víz is kellemes, üdítő
és egészséges.

Budapest, 1901. április 23.

Dr. HANKÓ VILMOS,
a bpesti II. ker. áll. főreáliskola
chemia tanára, a magyar tud.
akadémia tagja.

628-15.6

A boholti ásványvíz kristálytiszta,
alkalikus gyógyító és üdítő víz.

Borral vagy gyümölcs-sziruppal
keverve kellemes üdítő ital.

A BOHOLTI ÁSVÁNYVIZ CHEMIAI ÖSSZETÉTELE:

1000 súlyrész vízben	1000 súlyrész vízben
Calciumbiconat . . . 0.8476 súlyrész	Manganbiconat . . . 0.0025 súlyrész
Magnesiumbiconat . . . 0.3230 "	Calciumsulfat 0.3230 "
Natriumbiconat . . . 0.1687 "	Kovasav 0.0124 "
Kaliumclorid 0.0239 "	Összesen . . . 1.7273 súlyrész
Natriumclorid 0.0140 "	Szab. széndioxid . . . 1.6857 "
Lithiumbiconat . . . 0.0048 "	Szabab széndioxid térfogata 855-2 köbcen- t.
Vasbiconat 0.0044 "	A víz hőmérséklete: 12°C.

Főraktár Nagybeeskerek és
Torontálmegye részére: **HELLER DÁVID** Kovács Sándor-féle
házban.

Egy 2 literes palack . . . 40 fillér. Ezen árak palack nélkül
Egy 1 literes palack . . . 28 fillér. értetődnek, díjmentesen
Egy 1/2 literes palack . . . 20 fillér.

ISMÉTELÁRUSÍTÓKNAN ENGEDMÉNY. házhoz szállítva.
Torontálmegye részére képviselők kerestetnek.
Bővebb felvilágosítást ad: Heller Dávid Nagybeeskereken.

Alapított 1900-ban.

Szülők és gyámok
figyelmébe! * * *

A **SEITZ-féle** első * * *
deimagyarországi
engedélyezett * *

**tanuló-internátus
és nevelő-intézet,**

mely Temesvár-Józsefváros legszebb
és legjobb levegőjü pontján a
**Skudier-park közelében,
jobb Bégasor 3. szám**

alatt fekszik, immár harmadik évfolyamába lép.
Kimerítő áttekintést és felvilágosítást kívánatra küld
mely tisztelettel
Seitz Antal.

584-30.20